

ТЕХНОЛОГІЯ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ

Рекомендована д.ф.н., професором Т.Г.Ярних

УДК:615.015.32.:616-08"71"

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОМЕОПАТИЧНОГО МЕТОДУ ЛІКУВАННЯ

О.І.Тихонов, Н.А.Чорна, Т.В.Жукова

Національний фармацевтичний університет

Гомеопатія — це різновид медичної регулюючої терапії, яка стимулює і оновлює захисні функції організму. Мета гомеопатії в тому, щоб вплинути на внутрішні процеси в організмі, використовуючи лікарські засоби, індивідуально підібрані для кожної людини. Гомеопатія — це один з найбезпечніших методів лікування не хвороби, а самого хворого. Лікарські речовини, які використовуються в гомеопатії, стимулюють захисні функції організму, не впливаючи на інші органи і системи організму. Застосування гомеопатичних методів лікування впродовж двохсотлітньої практики виявило себе достатньо ефективно.

Основною системою охорони здоров'я в більшості країн є загальна практика та сімейна медицина. Протягом останніх років використання методів нетрадиційної медицини у світі зростає.

На сьогоднішній день гомеопатичний метод лікування є широко використовуваним у сфері медицини. У більшості країн у навчальних закладах існує такий вид спеціалізації як гомеопатія. Так, у Німеччині працюють понад 5000 лікарів з кваліфікацією "гомеопат". Більше 70% лікарів інших спеціальностей призначають гомеопатичні ліки.

З 80-х рр. ХХ сторіччя у США обсяг реалізації гомеопатичних ліків мав тенденцію до стійкого зростання і в 1992 р. склав 200 мільйонів доларів, а за останні роки збільшився на 25%. Така ж хвиля охопила інші країни, зокрема, Аргентину, Бразилію, Бельгію, Грецію, Італію, Мексику, Швейцарію. З 1981 р. спостерігалось відродження гомеопатії у колишніх соціалістичних країнах (Чеській Республіці, Угорщині, Польщі, Румунії), у республіках колишнього Радянського Союзу (Росії, Грузії, Прибалтиці). Перша згадка про гомеопатію в Україні пов'язана з ХІХ сторіччям, коли у Києві була відкрита перша гомеопатична аптека, а в

Харкові, Одесі, Чернігові, Полтаві були створені товариства послідовників гомеопатії.

Гомеопатичні ліки чинять глибокий, всебічний вплив на організм людини [2, 11]. Вони стимулюють його захисні сили, підвищують реактивність, не порушуючи функції інших органів і систем. Таким чином, гомеопатичні ліки мають здатність ефективно діяти не лише на прояви самого захворювання, але й на причину його виникнення [11]. Двохсотлітня практика довела високу ефективність гомеопатичного методу лікування. Адже основа цього процесу полягає в інтенсивності видалення токсичних речовин і радіоактивних ізотопів, які накопичуються в організмі людини під час її життєдіяльності. Таким чином, гомеопатія сприяє збереженню здоров'я в тяжких екологічних і професійних умовах, допомагає відновлювати силу після фізичного або розумового навантаження. Висока ефективність, відсутність протипоказань, побічного ефекту і звикання дають можливість пацієнтам успішно застосовувати гомеопатичні препарати з перших днів життя до глибокої старості [5, 8].

Сьогодні гомеопатичний метод лікування став варіантом вибору профілактики і лікування гострих і хронічних хвороб. Тисячі людей у всьому світі оцінили його, віддаючи перевагу індивідуально підібраним гомеопатичним препаратам над хімічними засобами. Адже завдання наближення гомеопатичної допомоги хворим вирішується шляхом створення гомеопатичних препаратів, які мають чіткі показання до застосування. У гомеопатії важливу роль відіграє дозування. Дози в гомеопатії розраховані так, щоб навіть людина, яка має алергію на компонент препарату, могла його використовувати. Тому що сотенне або вище розведення містить лише інформацію про препарат у малих дозах, що сприяє коректному впливу, не викликаючи негативної реакції організму на алерген [7, 13].

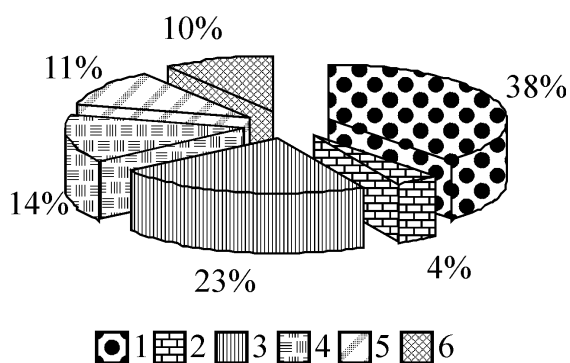

Рис. 1. Кількісне співвідношення гомеопатичних препаратів закордонних та вітчизняних виробників на фармацевтичних ринках: 1 – США (38%); 2 – України (4%); 3 – Німеччини (23%); 4 – Росії (14%); 5 – Швейцарії (11%); 6 – Австрії (10%).

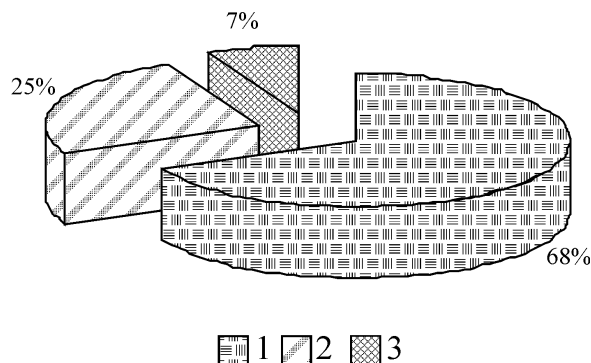

Рис. 3. Види сировини для приготування гомеопатичних препаратів: 1 – рослинного походження (68%); 2 – мінерального походження (25%); 3 – тваринного походження (7%).

За останні 15 років об'єм виробництва гомеопатичної продукції у більшості країн виріс майже у 10 разів. Кількість гомеопатичних препаратів, які виробляються за кордоном, на сьогодні складає 5-10 тисяч позицій.

На фармацевтичному ринку України з'явилась велика кількість гомеопатичних ліків закордонних фірм, таких як "Бітнер", "Німецький гомеопатичний союз", "Хеель", "Хомвіора", "Буарон" та інші, але в останні роки починають з'являтися гомеопатичні препарати, які розроблені та випускаються вітчизняними фірмами ("Національний гомеопатичний союз", "Арніка") [6]. Але кількість їх, незважаючи на прогресуючий показник виробництва порівнюючи з попередніми роками, поки що незначна (рис. 1).

З наведених даних, представлених на діаграмі (рис. 1), які є приблизними, видно, що для України проблема створення і виробництва гомеопатичних препаратів є актуальною.

На сучасному фармацевтичному ринку гомеопатичні препарати представлені у вигляді гранул, таблеток, крапель, мазей, розчинів, супозиторіїв, крему, сиропів, олій тощо (рис. 2).

Арсенал гомеопатичних лікарських засобів налічує приблизно 2000 найменувань. Однак у но-

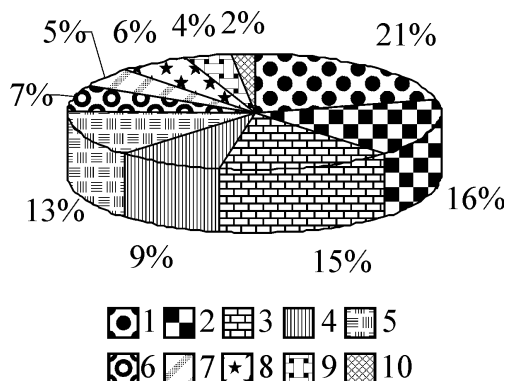

Рис.2. Лікарські форми гомеопатичних препаратів на фармацевтичному ринку: 1 – гранули (21%); 2 – таблетки (16%); 3 – краплі (15%); 4 – мазі (9%); 5 – розчини (13%); 6 – супозиторії (7%); 7 – креми (5%); 8 – сиропи (6%); 9 – олії (4%); 10 – інші (2%).

менклатуру гомеопатичних лікарських засобів, описаних у керівництві і затверджених наказом МОЗ УРСР за №165 від 03.08.1989 р., входить більш ніж 500 найменувань, додаткових — 236 найменувань [1].

З усіх видів сировини, які використовуються для приготування гомеопатичних лікарських препаратів, деякі речовини є специфічними і застосовуються тільки для приготування в гомеопатії (боліголов, графіт, жаба, кактус, мухомор, сепія, туя та інші) [4].

Як джерела для приготування гомеопатичних препаратів використовують сировину, наведену на рис. 3.

Номенклатура рослинних засобів, які використовуються в гомеопатичній практиці, постійно поповнюється. Прикладом може служити раувольфія, котра після випробувань була включена в гомеопатичну номенклатуру. З 349 найменувань лікарської рослинної сировини більше 500 видів зростає в Україні, приблизно 50 — культивується, інші види є екзотичними (зерна кавового дерева, трава ложечниці аптечної, кореневище з коренями дицентри канської). Тільки для 182 видів рослин (54% від загального числа видів, наведених у керівництві В.Швабе) розроблена нормативно-технічна документація, з них 26% найменувань включені в Державний реєстр лікарських засобів і дозволені до застосування у науковій медицині. Це пояснюється тим, що в гомеопатичній і офіційній медицині не завжди співпадають види рослини, сировини, а також час їх заготовки [6].

Мінеральні речовини відіграють важливу фізіологічну роль в організмі людини. Вони входять до складу всіх клітин і соків, обумовлюють структуру клітин і тканин, беруть участь у процесах міжклітинного обміну, впливають на колоїди тканин, тонізують ферментативні процеси організму, підтримують осмотичний тиск на певному рівні тощо. В організмі вони знаходяться у різних формах: у вигляді нерозчинних і недисоційованих сполук, зв'язаних з органічними речовинами або адсорбованими колоїдами, а також в іонізованій формі.

Вплив іонізованих елементів і їх сполук на всі процеси організму особливо великий [12, 13].

Як сировину тваринного походження використовують, як правило, виділення тварин у визначений період їх розвитку, секрет деяких органів, витяжки з органів здорових молодих тварин, а також з патологічно змінених тканин тварин і людини. Окрім бджолиної і зміїної отрут використовують таку сировину та об'єкти тваринного походження, як морська губка, шпанські мушки, павуки та ін.

З вищенаведеного видно, що база сировини для створення гомеопатичних лікарських засобів є невичерпною і не є причиною низького рівня розвитку виробництва цих засобів в Україні. А майбутнє гомеопатії залежить від багатьох факторів, до числа яких входять і відношення з офіційною медициною. Бурхливий розвиток виробництва антибіотиків, сульфаніламідних та інших препаратів призвело до народжування неповноцінних дітей. А при прийомі антибіотиків у дітей розвивається дисбактеріоз та інші захворювання, які потім формують загальний стан молодого організму [3, 13].

Існуючі положення змусили пацієнтів шукати інші, нетрадиційні методи лікування. Тому застосування гомеопатії як альтернативного методу лікування дуже доречно.

Кінець ХХ — початок ХХІ в гомеопатії позначився проведенням великої кількості фундаментальних дослідів за такими напрямками: 1) вивчення механізму дії гомеопатичних засобів; 2) доведення дії динамізованих препаратів; 3) фармакодинаміка і фармакокінетика однокомпонентних і комплексних гомеопатичних ліків; 4) вивчення попиту і збуту на гомеопатичному ринку; 5) порівняльна характеристика гомеопатичних і офіційних лікарських засобів.

Ситуація з гомеопатією в Україні є невизначеною. Але разом з цим на сьогоднішній день у Києві, Одесі, Донецьку, Харкові та інших містах поступово з'являються гомеопатичні аптеки, центри, які сьогодні є провідниками гомеопатичної системи лікування. В одній з аптек м. Донецька

асортимент налічує 400 найменувань гомеопатичних монопрепаратів і понад 70 найменувань комплексних гомеопатичних препаратів. І цей показник постійно збільшується, що є підставою для визначення гомеопатії як самостійного методу лікування і розвитку ще одного напрямку у фармації [8].

Серед проблем, які постають у зв'язку зі збільшенням асортименту гомеопатичних препаратів на фармацевтичному ринку України, можна виділити наступні:

- мала кількість кваліфікованих спеціалістів з професійними навичками у сфері гомеопатії;
- відсутність належної інформації у населення про гомеопатичний метод;
- мала кількість заводів, які спеціалізуються на виробництві препаратів такого напрямку.

Аналізуючи вищесказане, ми вважаємо, що необхідне підвищення рівня гомеопатії в Україні потрібно вирішувати на високому науковому рівні. Для цього на сьогоднішній день ми поставили за мету створення різноманітних гомеопатичних лікарських препаратів у різноманітних лікарських формах, оскільки в Україні для цього є нормативна база, тобто розроблені і включені до Державної фармакопеї України статті і положення про вимоги до гомеопатичних лікарських препаратів. Наступним кроком наших подальших досліджень буде створення гомеопатичних лікарських засобів на базі кафедри аптечної технології ліків Національного фармацевтичного університету України.

ВИСНОВКИ

1. Проведений огляд загального стану гомеопатичного методу лікування в Україні у порівнянні з деякими іншими країнами.

2. Переглянуті існуючі нормативні документи щодо вимог до гомеопатичних препаратів.

3. Проаналізовано асортимент як імпортованих, так і вітчизняних гомеопатичних препаратів на фармацевтичному ринку України.

4. Поставлені задачі щодо створення нових гомеопатичних препаратів на базі кафедри аптечної технології ліків НФаУ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ветютнева Н.А., Москаленко О.А. // *Укр. гомеопат. щорічник.* — 2000. — Т. 3. — С. 142-146.
2. Іванів А.П. // *Укр. гомеопат. щорічник.* — 2006. — Т. 9. — С. 5-8.
3. Мотич О.П. // *Укр. гомеопат. щорічник.* — 2002. — Т. 5. — С. 163-173.
5. Сергеева О.Ю., Хименко С.В. // *Укр. гомеопат. щорічник.* — 2000. — Т. 3. — С. 150-153.
5. Тихонов О.І., Ярних Т.Г., Тихонова С.О. та ін. // *Клінічна фармація.* — 2000. — №2. — С. 10-14.
6. Benveniste J., Aïssa J., Guillonnet D. // *FASEB J.* — 1999. — Vol. 13. — P. A163.
7. Pat. 5626617 США / Brewitt B. — Заявл.: 20.12.95. №575840. Опубл. 06.05.97. МКИ А 61 М 039/00; НКІ 607/2.
8. Casaroli-Marano R.P., Alegre J., Campos B. // *Revista Homeopatica.* — 1998. — №38. — P. 5-12.
9. Chong L.W. // *Modern Physics Lett. B.* — 1996. — Vol. 19, №10. — P. 921-930.

10. Jutte R., Risse G., Woodward J. — *Sheffield*, 1998. — 220 p.
11. Jutte R. *The Heel // Canada Gazette*. — March, 1996. — P. 4-16.
12. *Proc. 52-nd Congress of the Liga Medicorum Homoeopathica Internationalis*. — Seattle, Washington, USA, 1997. — 120 p.
13. Thomas Y., Schiff M., Belkadi L. et al. // *Medical Hypotheses*. — 2000. — №54. — P. 33-39.

УДК 615.015.32.:616-08"71"

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ГОМЕОПАТИЧЕСКОГО МЕТОДА ЛЕЧЕНИЯ

А.И.Тихонов, Н.А.Чорна, Т.В.Жукова

Гомеопатия — это разновидность медицинской регулирующей терапии, которая стимулирует и обновляет защитные силы организма. Цель гомеопатии в том, чтобы повлиять на внутренние процессы в организме, используя лекарственные средства, индивидуально подобранные для каждого больного. Гомеопатия — это один из самых безопасных методов лечения не болезней, а самого больного. Лекарственные вещества, используемые в гомеопатии, стимулируют защитные функции организма, не влияя на другие органы и системы организма. Применение гомеопатических методов лечения на протяжении двухсотлетней практики проявило себя достаточно эффективно.

UDC 615.015.32.:616-08"71"

THE PROBLEMS AND PERSPECTIVES OF HOMEOPATHY METHOD DEVELOPMENT FOR TREATING

A.I.Tikhonov, N.A.Chorna, T.V.Zhukova

Homeopathy is a form of medical regulating therapy that stimulates and renews the protective forces of the body. The aim of homeopathy is to influence on the inner processes of the organism using the drugs, which are chosen individually for each patient. Homeopathy is one of the safest methods in treating not the disease but the patient. The drugs used in homeopathy stimulate the protective forces of the organism without influencing on the other body's organs and systems. Two hundred-year practice has proven to be rather effective in homeopathy methods of treatment.